

НОВ ПАМЕТНИК НА МИТРА

ДИМИТЪР СТАНЧЕВ

Паметникът постъпи във фондовете на Регионален исторически музей – Русе през 2003 г.¹ Представлява правоъгълна мраморна плочка, в лявата страна е рамкирана, а отгоре – закръглена. От нея е запазена по-голямата част от лявата ѝ страна. Релефът на лицевата страна е грубо изработен, изветрял, отчасти със силно изтрити и полузаличени фигури. Разделен е на три различни по големина хоризонтални полета. Между най-горното и средното няма разделителна линия. На запазената част от средното, най-голямо по размери поле, е представен Митра, облечен с хитон и развяваща се зад гърба му хламида. На главата е с фригийска шапка, под която се спуска на дълги кичури косата. Краката му са обути във високи обувки. На кръста е представена канията на ножа. Митра е притиснал поваления бик с лявото си коляно, а с десния крак е настъпил изпънатия назад заден, десен крак на бика. С дясната ръка той забива ножа в шията на животното. Под бика пълзи надясно змия. Зад него стои прав дадофорът Каутопатес, облечен с хитон и хламида, на главата с шапка, под която се спускат дългите му коси. С дясната си ръка, спусната надолу, той държи факлата, а с лявата, протегнатата напред, държи лък (?). В ляво от тялото на дадофора се подава главата на лъв.

Над тази сцена са представени бюст на Сол и след развятата хламида на Митра – гарван.

Върху най-долното поле са изобразени последователно три сцени, които се срещат в този ред почти във всички релефи на божеството. Вляво е представен Митра, прав, разкрачен, с лява ръка вдигната нагоре, а дясната поставена върху главата на коленичилиия Сол. В следващата, средната сцена, са Митра и Сол, полулегнали пред трапеза за угощение. Двете сцени отчасти са обградени с по една дъга. В третото, дясно поле, в колесница, впрегната с един кон, стоят изправени Сол и Митра. Сцените от долното поле са силно изтрити и представените фигури едва се открояват.



Оброчна плочка на Митра

Размери: вис. – 0,30 м, шир. при основата (запазена) – 0,30 м, шир. при върха (запазена) – 0,165 м, максимална дебелина 0,048 м. РИМ–Русе, инв. № II 1911.

Представената тук мраморна плочка с посвещение на бог Митра е втори по ред паметник, открит в района на гр. Русе. През 1910 г. близо до устието на р. Русенски Лом, там където тя се влива в р. Дунав, е намерена подобна плочка. За разлика от сега откритата, върху нея са представени много по-вече персонажи, тя е наситена с много по-голямо съдържание (Кацаров 1911, Обр. 2).

Броят на до сега известните паметници с посвещение на божеството е голям. Плочки и жертвеници с посвещения на Митра са намерени в лагерите по Дунавския лимес и тяхната околност (Ескус, Утум, Нове, Ятрус, Сексагинта Приста, Дуросторум и др.). Наличието им в провинция Долна Мизия дава основание да се приеме, че митраизмът, като чуждестранен култ, е имал широко разпространение в тези романизиранни тракийски земи (Тачева-Хитова 1982, 459).

БЕЛЕЖКИ:

¹ Плочката е открита при неизяснени обстоятелства и е дарение на РИМ – Русе от г-н Н. Никифоров, за което тук му изказвам благодарност.

ЛИТЕРАТУРА:

Кацаров 1911: Г. Кацаров. Нови паметници на Митра в България. – Известия на археологическото дружество, 1911, II, 1.

Тачева-Хитова 1982: М. Тачева-Хитова. История на източните култове в Долна Мизия и Тракия V в. пр. н. е. – IV в. от н. е. С., 1982.

A NEW MONUMENT OF MITHRAS

DIMITAR STANCHEV

(Summary)

A marble votive plate of God Mithras was received in the funds of Regional Museum of History – Ruse in 2003 year. The left side of the object is unspoiled. The main part of the votive plate is divided in three horizontal, not equally, fields. Mithras is presented with a customary clothing in the middle and the biggest field. With his right hand The God stabs the bull on its neck. There is one of twain dadofors – Cautopates. A bust of God Sol is presented on the upper field and blurred figure of the raven too. Three scenes are presented on the lower field – Mithras reached out to knelt Sol, the twain in front of table for a treat and twain again in a chariot.

The presented scenes on the votive plate is not different from other discovered monuments. They are evidence, that the cult of Mithras is very popular in the garrisons centres of Lower Moesia province.